

UDK: 328.34:368.02

Bibliid 1451-3188, 13 (2014)

Год XIII, бр. 47–48, стр. 243–259

Изворни научни рад

др Јасмина ВУКОТИЋ¹

ДИРЕКТИВА О РЕОСИГУРАЊУ (2005/68/ЕС)

ABSTRACT

The article deals with the Directive on reinsurance and in particular, its provisions on taking-up of the business of reinsurance and the authorisation of the reinsurance undertaking, bearing in mind that the Directive applies to the self-employed activity of reinsurance carried on by reinsurance undertakings which conduct only reinsurance activities. An important novelty of this Directive is that taking up of the business of reinsurance is the subject of prior official authorisation issued by the competent authorities of the home Member State in which the company establishes or shall establish its head office and the authorisation shall be valid for the entire Community. The issued authorisation shall permit a reinsurance undertaking to carry on a business there under either the right of establishment or the freedom to provide services. Authorisation shall be granted for non-life reinsurance, for life reinsurance or for all kind of reinsurance activities. Every reinsurance undertaking should adopt one of the forms set out in the Annex 1 to this Directive. Head office of a reinsurance undertaking shall be situated in the same Member State as its registered office. Further, the Directive has processed principles and methods of supervision and it is stated that the financial supervision of reinsurance undertaking shall be the sole responsibility of the home Member State. If the competent authorities of the host Member State have a reason to consider that the activities of one reinsurance undertaking might affect its financial soundness they shall inform the competent authorities of its home Member State, which shall determine whether the reinsurance undertaking is complying with the rules laid down in this Directive. Also, there are rules for acquisition of qualifying holdings, of the information to the competent authorities by the reinsurance undertaking, of the professional secrecy and exchanges of information and duties of auditors to report to the competent authorities. Further, there are rules relating to technical provisions, the equalisation reserves and to solvency margins and to the guarantee fund.

¹ Универзитет Привредна академија Нови Сад, e-mail: vukotic.jasmina@open.telekom.rs.

Key words: Reinsurance, authorisation, supervision of reinsurance undertakings, competent authorities, home Member State.

I) СВРХА

Како до дана доношења Директиве о реосигурању није било ниједног прописа на нивоу Заједнице, који би регулисао послове реосигурања које обављају специјализована друштва за реосигурање, те како је реосигурање велика финансијска делатност која олакшавањем шире дистрибуције ризика у светским размерама омогућава друштвима за директно осигурање већу способност преузимања ризика и смањења њихових капиталних трошкова, то је постојала потреба за доношењем једне посебне Директиве о реосигурању. Иако је Директива Савета 64/225/ЕЕС од 25. фебруара 1964. године укинула ограничења слободе оснивања привредних субјеката и слободе пружања услуга у домену реосигурања и ретроцесије у односу на држављанство или пребивалиште реосигуравача, она није укинула ограничења која су повезана са неслагањима националних законодавстава у погледу надзора реосигурања. Ова Директива има за сврху успостављање регулаторног оквира за надзор послова реосигурања у Заједници и иста чини део законодавне целине Заједнице у подручју осигурања, са циљем успостављања унутрашњег тржишта у сектору осигурања. Такође, ова Директива обезбеђује међусобно признање одобрења за рад и система надзора, чиме се омогућава издавање јединственог одобрења за рад које важи на територији целе Заједнице, као и надзор над реосигуравајућим друштвима од стране матичне државе чланице.

II) МЕРЕ ЕУ

- Директива 2005/68/ЕС Европског парламента и Савета од 16. новембра 2005. године о реосигурању и о измени Директива Савета 73/239/ЕЕС, 92/49/ЕЕС, као и Директива 98/78/ЕС и 2002/83/ЕС (*Directive 2005/68/EC of the European Parliament and of the Council of 16 November 2005 on reinsurance and amending Council Directives 73/239/EEC, 92/49/EEC as well as Directives 98/78/EC and 2002/83/EC*).

Неке одредбе Директиве о реосигурању су након њеног доношења промењене:

- Директивом 2007/44/ЕС Европског парламента и Савета од 5. септембра 2007. године о измени Директиве Савета 92/49/ЕЕС и Директива 2002/83/ЕС, 2004/39/ЕС, 2005/68/ЕС и 2006/48/ЕС о

правилима поступања и критеријумима процене за бонитетну процену стицања и повећања удела у финансијском сектору (*Directive 2007/44/EC of the European Parliament and of the Council of 5 September 2007 amending Council Directive 92/49/EEC and Directives 2002/83/EC, 2004/39/EC, 2005/68/EC and 2006/48/EC as regards procedural rules and evaluation criteria for the prudential assessment of acquisitions and increase of holdings in the financial sector*) и

- Директивом 2008/37/ЕС Европског парламента и Савета од 11. марта 2008. године о измени Директиве 2005/68/ЕС о реосигурању у погледу овлашћења у њеној имплементацији додељених Комисији (*Directive 2008/37/EC of the European Parliament and of the Council of 11 March 2008 amending Directive 2005/68/EC on reinsurance, as regards the implementing powers conferred on the Commission*).

III) САДРЖАЈ

Директива 2005/68/ЕС Европског парламента и Савета од 16. новембра 2005. године представља првенствено Директиву о реосигурању, мада се њоме врше измене постојећих Директива Савета 73/239/ЕЕЗ, 92/49/ЕЕЗ, као и Директива 98/78/ЕС и 2002/83/ЕС. Директива је подељена на 10 глава, од којих се прва односи на подручје примене и дефиниције, друга на почетак обављања послова реосигурања и одобрење за рад друштва за реосигурање, трећа на услове којима се уређује обављање послова реосигурања, четврта на реосигурање ограниченог ризика и субјекте посебне намене, пета на пословно седиште и слободу пружања услуга, шеста на друштва за реосигурање чија су седишта изван Заједнице, а која обављају послове реосигурања у Заједници, седма на друштва кћери матичних друштава уређених правом треће земље и стицање удела од стране таквих матичних друштава, осма садржи остале одредбе које се односе на реосигурање, девета измене постојећих Директива и десета прелазне и завршне одредбе. У даљем тексту биће више речи о прве три главе горе наведене Директиве, уз неке напомене које се тичу постојећих друштава за реосигурање, друштава која нису усклађена са прописима, те друштвима чија су седишта изван Заједнице.

Подручје примене и дефиниције

Што се тиче подручја примене ова Директива прописује правила за оснивање и обављање самосталних послова реосигурања које обављају

друштва за реосигурање која обављају само послове реосигурања, а основана су у држави чланици или желе да буду основана у једној од држава чланица. Што се тиче постојећих друштава за реосигурање која подлежу одредбама ове Директиве, сходно чл. 61. Директиве сматра се да она имају одобрење за рад ако су исто добила или су овлашћена за обављање послова реосигурања у складу са одредбама држава чланица у којима се налази њихово седиште пре датума ступања на снагу ове Директиве. Међутим, ова друштва су дужна да од 10. децембра 2007. године (датум до када Директива треба да се имплементира у државама чланицама) поступају у складу са одредбама ове Директиве које се односе на обављање послова реосигурања, као и одредбе које се односе на услове пословања, уску повезаност, седиште и квалификоване уделе. Насупрот томе одредбама ове Директиве не подлежу друштва која до 10. децембра 2007. године престану склапати нове уговоре о реосигурању и од тада искључиво управљају својим постојећим портфељом како би престала са пословањем, а држава чланица саставља попис таквих друштава за реосигурање и доставља га осталим чланицама, све у складу са чл. 62. ове Директиве. Такође, у уводном делу Директиве дате су дефиниције основних појмова који се користе у даљем тексту. Овде ћемо навести дефиниције неких основних појмова:

- под реосигурањем подразумевају се послови који се састоје од прихватања ризика које је уступило друштво за осигурање или друго друштво за реосигурање;
- под друштвом за реосигурање подразумева се друштво које је добило одобрење за рад у складу са чланом 3. ове Директиве;
- сопствено друштво за реосигурање представља такво друштво за реосигурање које припада неком финансијском друштву које није друштво за осигурање или реосигурање или група друштава за осигурање и реосигурање (на које се примењује Директива 98/78/ЕС) или неком нефинансијском друштву, а чија је сврха пружање реосигуравајућег покрића искључиво за ризике једног или више друштава којима припада или за ризике једног или више друштава групе чији је сопствено друштво за реосигурање члан;
- подружница значи заступништво или подружницу друштва за реосигурање;
- пословно седиште представља седиште или подружницу друштва за реосигурање узимајући у обзир претходно дату дефиницију подружнице;
- матична држава чланица је држава чланица у којој се налази седиште друштва за реосигурање;

- држава чланица подружнице је држава чланица у којој се налази подружница друштва за реосигурање;
- држава чланица домаћин је држава чланица у којој друштво за реосигурање има подружницу или у којој пружа услуге;
- квалификовани удео представља директни или индиректни удео у друштву који представља 10% или више капитала или права гласа, или који омогућава остваривање значајног утицаја над управљањем друштвом у коме се налази тај удео;
- надлежна тела су национална тела која су законом или другим прописима овлашћена за вршење надзора над друштвима за реосигурање;
- субјекат посебне намене значи било који субјекат, било да је правно лице или не, који није постојеће друштво за осигурање или реосигурање, који преузима ризике друштава за осигурање или реосигурање и који у целини финансира изложеност тим ризицима средствима прикупљених издавањем дуга или путем неког другог механизма финансирања, при чему су права на отплату даваоцу тог дуга или другог механизма финансирања подређена његовим реосигуравајућим обавезама и
- реосигурање ограниченог ризика значи такво реосигурање у оквиру кога изричита највећа могућа штета, изражена као највећи пренесени економски ризик који произилази из преноса значајног осигуравајућег ризика и временског ризика, прелази премију током трајања уговора за ограничен, али значајан износ и има барем једно од следећег: изричито и значајно разматрање временске вредности новца или уговорне одредбе којима се омогућава изједначавање економских резултата између уговорних страна током времена како би се постигао циљани пренос ризика.

*Почетак обављања послова реосигурања
и одобрење за рад друштва за реосигурање*

Почетак послова реосигурања условљен је претходним службеним одобрењем за рад одн. претходним добијањем дозволе. Одобрење за рад тражи се од надлежних органа матичне државе чланице и исто се тражи како за друштва за реосигурање која тек почињу са радом, тј. која ће имати седиште на њеном подручју, тако и за друштва за реосигурање која након добијања одобрења за рад проширују своје пословање на остале послове реосигурања за које нису раније добила одобрење за рад. Одобрење за рад

издато на претходно наведени начин важи у целој Заједници и на основу њега друштво за реосигурање може да обавља послове на целој територији Заједнице, било на основу пословног седишта, било на основу слободе пружања услуга. Одобрење за рад може да се изда за послове неживотног реосигурања, послове животног реосигурања или за све врсте послова реосигурања, а у складу са поднетим захтевом. У Прилогу I ове Директиве дати су обавезни облици друштава за реосигурање и матична држава чланица приликом издавања одобрења за рад захтева да друштва за реосигурање усвоје један од тамо наведених облика. Сем тога, друштво за реосигурање може имати и облик Европског друштва (SE), а сходно Уредби ЕС бр. 2157/2001. Даље, државама чланицама дата је могућност да према потреби оснују друштва у било ком јавно-правном облику ако такви субјекти имају као предмет свог пословања послове реосигурања под истоветним условима под којима послују друштва која подлежу приватном праву. Што се тиче седишта друштава за реосигурање овом Директивом захтева се да државе чланице захтевају да се седишта друштава за реосигурање налазе у истој држави као и њихова регистрована седишта. Да би матична држава издала одобрење за рад друштву за реосигурање морају бити испуњени одређени услови прописани у чл. 6. Директиве. Ти услови се односе на то да друштво за реосигурање прво мора ограничити своје пословање на послове реосигурања и са њима повезане послове (овај захтев може обухватити и функцију и делатности холдинга у односу на делатности финансијског сектора у смислу чл. 2. тач. 8. Директиве 2002/87/ЕС). Други услов се односи на обавезу друштва за реосигурање да поднесе план пословања (план пословања у складу са чл. 11. Директиве садржи податке: о врсти ризика коју друштво за реосигурање намерава покривати, врсти уговора о реосигурању које друштво за реосигурање намерава закључити са друштвима цедентима, о водећим начелима с обзиром на ретроцесију, ставке које чине минимални гарантни фонд, податке о проценама трошкова успостављања административних услуга и организације; план пословања за прве три године садржи још и: процене трошкова управљања који нису трошкови успостављања, посебно текућих општих трошкова и провизија, процене премија или доприноса и штета, пројекцију биланса стања и процене финансијских средстава намењених за покриће осигуравајућих обавеза и маргине солвентности). Трећи услов се односи на обавезу поседовања минималног гарантног фонда који је приписан у чл. 40. ове Директиве (минимални гарантни фонд сходно чл. 40. ст. 1. тач. 2. ове Директиве не сме бити мањи од 3. 000 000 EUR. Међутим, сходно

ст. 2. овог члана свака држава чланица може прописати да за сопствена друштва за реосигурање минимални гарантни фонд не сме бити мањи од 1. 000 000 EUR). Четврти услов односи се на то да се обезбеди да друштвом за реосигурање ефикасно управљају особе доброг угледа са одговарајућим стручним квалификацијама или искуством. Уколико постоји уска повезаност између друштва за реосигурање и других физичких или правних лица надлежна тела издаће одобрење за рад само ако та повезаност не спречава ефикасно извршавање њихових надзорних функција. Надлежна тела одбиће издавање одобрења за рад уколико закони и други прописи државе која није чланица, а који се односе на једно или више физичких или правних лица који су уско повезани са друштвом за реосигурање или тешкоће везане са њиховим спровођењем, спречавају ефикасно извршавање надзорних функција надлежних тела. У циљу праћења уске повезаности, друштва за реосигурање дужна су да надлежним телима континуирано достављају информације о томе. Директива прописује минималне услове за давање одобрења за рад друштву за реосигурање. Она са једне стране не спречава државе чланице да пропишу строже критеријуме, одн. да задрже на снази или уведу законе и друге прописе, којима се тражи одобрење оснивачког акта и статута и достављање осталих исправа потребних за редовно вршење надзора. Са друге стране, ова Директива забрањује државама чланицама да донесу прописе којима се тражи претходно одобрење или редовно обавештавање о општим и посебним условима полисе, скалама премије и обрасцима, или осталим штампаним исправама које друштво за реосигурање намерава да користи у свом пословању са друштвима цедентима или ретроцедентима. Даље, државе чланице не смеју захтевати да се било који захтев за издавање одобрења за рад разматра у светлу економских захтева тржишта. Поред испуњења горе наведених услова, надлежна тела матичне државе чланице не издају друштву за реосигурање одобрење за рад за обављање послова реосигурања пре него што буду обавештена о идентитету акционара или чланова, директних или индиректних, било физичких или правних лица, који имају квалификоване уделе у том друштву, као и о износима тих удела. Такође, надлежна тела неће издати одобрење за рад уколико нису задовољни стручним квалификацијама акционара и чланова, а имајући у виду потребу да се обезбеди да се друштвом управља са пажњом доброг стручњака. Уколико надлежно тело одбије захтев за издавање одобрења за рад, исто мора донети образложену одлуку у којој ће навести разлоге одбијања, а одлуку доставља подносиоцу захтева. Државе чланице дужне су да обезбеде да подносиоци захтева који нису

задовољни одлуком надлежног тела уживају судску заштиту. Судска заштита обезбедиће се и у случају да надлежна тела нису донела одлуку у року од 6 месеци од дана пријема захтева за давање одобрења. Директива такође предвиђа потребу претходног саветовања са надлежним телом других држава чланица у случајевима наведеним у чл. 14. ове Директиве (овде се мисли на случајеве када се ради о друштвима кћерима неког другог друштва за осигурање или реосигурање које има одобрење у другој држави чланице одн. друштвима кћерима матичног друштва за осигурање или реосигурање или се ради о друштвима која су под контролом истог физичког или правног лица и сл.).

Услови за обављање послова реосигурања

У трећој глави Директиве регулисана су начела и методе финансијског надзора над друштвима за реосигурање (надлежна тела и општа правила, квалификовани удели, пословна тајна и размена информација, дужности ревизора), правила која се односе на техничке резерве, правила која се односе на маргину солвентности (расположива и потребна маргина солвентности, гарантни фонд одн. гарантну резерву, те друштва за реосигурање у тешкоћама или у ванредној ситуацији, као и одузимање одобрења за рад друштвима за реосигурање). Директива прописује да је матична држава чланица искључиво одговорна за финансијски надзор над друштвом за реосигурање, укључујући и пословање које то друштво обавља или путем подружнице или на основу слободе пружања услуга на територији неке друге државе чланице. С тим у вези Директива је прописала и обавезу надлежних тела државе чланице домаћина да обавештавају надлежна тела матичне државе чланице друштва за реосигурање уколико имају разлога да сматрају да послови друштва за реосигурање могу утицати на његову финансијску стабилност. Надлежна тела матичне државе чланице одређују да ли друштво за реосигурање поштује правила надзора која су предвиђена овом Директивом. Даље, држава чланица у којој се налази подружница друштва за реосигурање које је добило одобрење за рад у другој држави чланице, дужна је омогућити да надлежна тела матичне државе чланице могу, након обавештавања надлежних тела државе чланице у којој се налази подружница, сама или уз посредовање особа које у ту сврху именују, да обављају директну проверу информација како би се осигурао финансијски надзор друштва. Надлежна тела државе чланице у којој се налази подружница могу учествовати у таквој провери. Директива под финансијским надзором подразумева

проверу, с обзиром на целокупно пословање друштва за реосигурање, стања његове солвентности, обликовања техничких резерви и имовине за њихово покриће у складу са предвиђеним правилима или праксом прихваћеној у матичној држави чланици, а на темељу одредби које су донете на нивоу Заједнице. Такође, Директива прописује да матична држава чланица не треба да одбије уговор о ретроцесији који је склопљен између тог друштва за реосигурање и друштва за реосигурање које је добило одобрење за рад у складу са овом Директивом или друштва за осигурање које је добило одобрење за рад у складу са Директивама 73/239/ЕЕС (ова Директива односи се на друштва за осигурање која обављају послове неживотних осигурања) или 2002/83/ЕС (ова Директива односи се на друштва за осигурање која обављају послове животног осигурања), из разлога који су директно повезани са финансијском стабилношћу дотичног друштва за реосигурање или дотичног друштва за осигурање. Надлежним телима, сходно одредбама чл. 17. ст. 4. ове Директиве, потребно је посебно омогућити:

- да поставе детаљне упите у вези са положајем друштва за реосигурање и његовог целокупног пословања, сакупљањем информација или тражењем подношења исправа у вези са обављањем послова реосигурања и ретроцесије, те вршењем директне провере у просторијама друштва;
- да предузму било које мере у односу на друштво за реосигурање, његове директоре, руководиоце или особе које га контролишу, а које су прикладне и потребне да би се обезбедило да то друштво настави пословање у складу са законима и другим прописима са којима оно мора бити усклађено;
- да обезбеде да се мере које су предузели, у случају потребе, извршавају принудно, а где је то прикладно и судским путем.

У односу на квалификоване уделе Директива предвиђа обавезу држава чланица да захтевају да свако физичко или правно лице или лица која делују заједнички, а који су донели одлуку да стекну директно или индиректно квалификовани удео у друштву за реосигурање или да исти додатно повећају, чиме би њихов проценат права гласа или капитала премашио 20%, 30% или 50% или би био такав да би друштво за реосигурање постало њихово друштво кћи, прво доставе обавештење у писаном облику о томе надлежним телима, наводећи висину удела који намеравају да стекну и да доставе релеватне информације које су потребне за вршење процене (ове информације морају бити сразмерне и прилагођене

природи намераваног стицаоца и стицања), а на основу јавно објављеног пописа, а сходно чл. 19 ст. 1. и 19а. ст. 4 Директиве 2007/44/ЕС од 5. септембра 2007. године (којом је промењен чл. 19. Директиве 2005/68/ЕС о реосигурању). Након пријема поменутог обавештења надлежна тела имају на располагању раздобље процене које износи највише 60 радних дана од датума писане потврде пријема обавештења, а које се и може прекинути за период између датума захтева надлежних тела за информацијама и датума пријема одговора намераваног стицаоца, али не дуже од 20 одн. 30 радних дана, сходно чл. 19. ст. 3. и 4. Директиве 2007/44/ЕС. Приликом процене обавештења о намераваном стицању и достављених информација од стране стицаоца, надлежна тела оцењују прикладност и финансијску стабилност намераваног стицања на основу критеријума који су дати у чл. 19а. ст. 1 Директиве 2007/44/ЕС, а све у циљу да се обезбеди управљање друштвом за реосигурање пажњом доброг стручњака, те узимајући у обзир могући утицај намераваног стицања на друштво за реосигурање. Надлежна тела могу се супротставити намераваном стицању само ако за то постоје оправдани разлози или ако су достављене информације непотпуне, а сходно чл. 19а. ст. 2. Директиве 2007/44/ЕС. Одлука којом се захтев одбија мора бити образложена и може се јавно објавити, сходно чл. 19. ст. 5. Директиве 2007/44/ЕС. Директива 2007/44/ЕС уводи обавезу за државе чланице да не смеју уводити захтеве за обавештавање надлежних тела или за одобрење од стране надлежних тела везано уз директно или индиректно стицање права гласа или капитала, који су строжи од услова утврђених овом Директивом, те да државе чланице не смеју уводити никакве претходне услове у вези са висином удела који се мора стећи нити допустити својим надлежним телима да намеравано стицање испитују у смислу економских захтева тржишта, а сходно чл. 19. ст. 8. и чл. 19а. ст. 3 Директиве 2007/44/ЕС. Директивом 2007/44/ЕС уређена су и стицања од стране финансијских друштава уређених прописима (у чл. 20. Директиве 2007/44/ЕС, а којом је промењен чл. 20. Директиве о реосигурању). Такође, уређено је и питање отпуштања квалификованих удела (у чл. 21. Директиве о реосигурању, чији је став 2. промењен Директивом 2007/44/ЕС). Директива о реосигурању предвиђа и да друштва за реосигурање чим постану тога свесна, обавештавају надлежна тела својих матичних држава чланица о свим стицањима или отпуштањима квалификованих удела, те да надлежна тела предузимају одговарајуће мере ако је вероватно да утицај стечен квалификованим уделом делује против управљања друштвом за реосигурање пажњом доброг стручњака, а сходно чл. 23. Директиве 2005/68/ЕС. Директивом о реосигурању предвиђена је обавеза чувања

пословне тајне и то тако што је наложено државама чланицама да обезбеде да сва лица која раде или су радила за надлежна тела, као и ревизори и стручњаци који поступају у име надлежних тела, подлежу обавези чувања пословне тајне. Са друге стране надлежна тела различитих држава чланица размењују информације, које такође подлежу обавези чувања пословне тајне. Надлежна тела сходно чл. 27. Директиве поверљиве информације могу користити за обављање својих дужности. Уколико у некој држави чланици постоји више надлежних тела она могу размењивати информације међусобно, а сходно чл. 28. Директиве, док је пренос информација средишњим банкама и монетарним институцијама регулисан у чл. 29, а објављивање информација телима државне управе одговорним за финансијско законодавство у чл. 30. Директиве. Директивом су у чл. 31. предвиђене обавезе ревизора да надлежним телима пријави сваку чињеницу или одлуку која се односи на друштво за реосигурање, а о чему су добили сазнања током вршења својих послова. Ова Директива регулише даље да матична држава чланица захтева да свако друштво за реосигурање обликује одговарајуће техничке резерве у односу на његово целокупно пословање, а у складу са одговарајућим правилима предвиђеним у чл. 32. ст. 1. ове Директиве. Посебно је истакнуто да државе чланице не задржавају нити уводе систем бруто резерви који захтева залагање имовине за покриће преносне премије и резерви за штете, ако је реосигуравач друштво које је добило одобрење за рад у складу са овом Директивом или друштво за осигурање које је одобрење за рад добило на основу Директива 73/239/ЕЕС или 2002/83/ЕЕС. Матична држава чланица треба да тражи од реосигуравајућих друштава која обављају послове реосигурања у вези са осигурањем кредита, обликовање резерви за изравнање ризика у складу са правилима предвиђеним у чл. 33. ст. 1. и 2, с тим што под одређеним условима матична држава чланица може изузети друштва за реосигурање од ове обавезе у складу са чл. 33. ст. 3. ове Директиве. Са друге стране, матична држава чланица може захтевати да свако друштво за реосигурање обликује ове резерве за врсте ризика који нису реосигурање кредита, под правилима која оне пропише. Правила за улагање имовине за покриће техничких резерви и резерви за изравнање ризика су прописана у чл. 34. ове Директиве, тако да је матична држава чланица обавезна да захтева да свако друштво за реосигурање улаже имовину у складу са тим правилима (при чему се узима у обзир врста послова које обавља друштво за реосигурање, да друштво за реосигурање обезбеди диверсификацију и одговарајући распон имовине, да се улагање у имовину којом се не тргује на уређеном финансијском тржишту одржава на разумном нивоу, да

улагање у изведене финансијске инструменте буде у мери у којој они доприносе смањењу ризика улагања или омогућавају ефикасно управљање портфељом, те да се избегне прекомерно ослањање на неку одређену имовину). Државе чланице не смеју захтевати да друштва за реосигурање која се налазе на њиховом подручју улажу у одређене категорије имовине, нити смеју условљавати одлуке о улагању друштава за реосигурање која се налазе на њиховом подручју или лица које управља његовим портфељом, претходним одобрењем или захтевом за трајним обавештавањем. Даље, Директивом су прописана правила која се односе на расположиву границу солвентности (она се састоји од имовине друштва за реосигурање неоптерећене било којим будућим обавезама, умањене за нематеријалну имовину, као и друге имовинеу складу са чл. 36. ст. 1-5) и потребну границу солвентности (она се одређује на основу годишњег износа премија или доприноса или на основу просечног износа издатака за штете у последње три пословне године), које морају бити у сваком тренутку барем једнаке захтевима из ове Директиве (чл. 30-37), с тим што је омогућено да се потребна граница солвентности за послове животног реосигурања у одређеним случајевима одређује и у складу са чл. 28. Директиве 2002/83/ЕС. Свако друштво за реосигурање, које обавља послове неживотног и животног осигурања, треба да има расположиву границу солвентности за покриће укупног износа потребних граница солвентности у вези са пословима неживотног и животног осигурања, а што је регулисано у чл. 39. ове Директиве. Правила која се односе на гарантни фонд (он представља 1/3 потребне границе солвентности) предвиђена су у чл. 40. и 41. Директиве. Исти не сме бити мањи од 3 милиона еура, односно 1 милион еура када су у питању сопствена друштва за реосигурање, што свака држава чланица може обезбедити.

Директива регулише и друштво за реосигурање које се налази у тешкоћама, а то је друштво за реосигурање које не испуњава захтеве из чл. 32. Директиве који се односе на техничке резерве. У односу на овакво друштво за реосигурање надлежно тело његове матичне државе чланице може забранити слободно располагање његовом имовином након што је претходно своју намеру саопштило надлежним телима државе чланице домаћина. Надлежна тела у циљу обнове финансијског положаја друштва за реосигурање могу предузети и друге мере у случају да је граница солвентности друштва за реосигурање пала испод прописаног минимума или испод минимума гарантног фонда. Такође, надлежна тела имају овлашћење захтевати финансијски план опоравка за она друштва за реосигурање за која сматрају да су угрожене њихове обавезе из уговора о

реосигурању, а сходно чл. 43. Директиве. Као крајња мера предвиђено је одузимање одобрења за рад од стране надлежног тела матичне државе чланице, које ће уследити ако друштво за реосигурање не започне са радом у року од 12 месеци, изричито се одрекне одобрења за рад или престане обављати делатност више од 6 месеци, ако више не испуњава услове за издавање одобрења за рад, ако није у могућности да предузме мере наведене у плану опоравка или финансијском програму, те уколико озбиљно занемари своје обавезе сходно прописима. Одлука о одузимању одобрења за рад мора садржати јасно образложење и бити саопштена друштву за реосигурање на које се односи. Друштво за реосигурање које није усклађено са прописима, а у држави чланици домаћину има своју подружницу или на њеном подручју послује на основу слободе пружања услуга треба да исправи такву непрописну ситуацију на захтев надлежних тела државе домаћина, која истовремено достављају налазе о томе надлежном телу матичне државе чланице, сходно чл. 47. Директиве. Даље, у истом члану у ставу 2. држави домаћину дата су шира овлашћења у односу на такво друштво за реосигурање, које упркос мерама које су предузела надлежна тела матичне државе чланице или зато што су те мере биле неодговарајуће, настави да крши прописе. Према њему предузема мере како би сакционисала или спречила даље кршење, укључујући у случају потребе и спречавање друштва да склапа нове уговоре о реосигурању на њеном подручју. Даље, у односу на друштва за реосигурање која имају седиште у трећим државама изван Заједнице, а почињу да обављају или већ обављају послове реосигурања на њеном подручју, Директива прописује да држава чланица не примењује одредбе које би водиле до тога да таква друштва имају повољнији третман од друштава основаним на територији те државе чланице. У вези друштава за реосигурање из трећих земаља предвиђена је могућност закључивања споразума са њима, с тим да Комисија има овлашћење да поднесе Савету предлоге за преговоре о споразумима са једном или више трећих земаља о начину спровођења надзора, а такође су државе чланице овлашћене да обавештавају Комисију о било каквим тешкоћама која имају њихова друштва за реосигурање приликом пословања у трећим земљама.

IV) ДАТУМ СТУПАЊА НА СНАГУ

Директива о реосигурању ступила је на снагу следећег дана након објављивања у Службеном листу Европске уније тј. 10.12.2005. године. Она је требала да буде имплементирана у државама чланицама до 10.

децембра 2007. године. Ова Директива требала је да се стави ван снаге од 1. новембра 2012. године, на основу чл. 310. Директиве 2009/138/ЕС. Међутим, рок је више пута продужаван, тако да је сходно Директиви 2013/58/EU овај рок померен до 1. јануара 2016. године.

V) ИЗВОРИ

- Директива 2005/68/ЕС Европског парламента и Савета од 16. новембра 2005. године о реосигурању и о измени Директива Савета 73/239/ЕЕС, 92/49/ЕЕС, као и Директива 98/78/ЕС и 2002/83/ЕС – *Directive 2005/68/EC of the European Parliament and of the Council of 16 November 2005 on reinsurance and amending Council Directives 73/239/EEC, 92/49/EEC as well as Directives 98/78/EC and 2002/83/EC*, *Official Journal of the European Union (OJ)*, L 323, 9.12.2005, pp. 1-50.; Corrigendum, *Official Journal of the European Union (OJ)*, L 270, 13.10.2007, p. 32;
- Директива 2007/44/ЕС Европског парламента и Савета од 5. септембра 2007. године о измени Директиве Савета 92/49/ЕЕС и Директива 2002/83/ЕС, 2004/39/ЕС, 2005/68/ЕС и 2006/48/ЕС о правилима поступања и критеријумима процене за бонитетну процену стицања и повећања удела у финансијском сектору – *Directive 2007/44/EC of the European Parliament and of the Council of 5 September 2007 amending Council Directive 92/49/EEC and Directives 2002/83/EC, 2004/39/EC, 2005/68/EC and 2006/48/EC as regards procedural rules and evaluation criteria for the prudential assessment of acquisitions and increase of holdings in the financial sector*, *Official Journal of the European Union (OJ)*, L 247, 21.9.2007, pp. 1-16.;
- Директива 2008/37/ЕС Европског парламента и Савета од 11. марта 2008. године о измени Директиве 2005/68/ЕС о реосигурању у погледу овлашћења у њеној имплементацији додељених Комисији – *Directive 2008/37/EC of the European Parliament and of the Council of 11 March 2008 amending Directive 2005/68/EC on reinsurance, as regards the implementing powers conferred on the Commission*, *Official Journal of the European Union (OJ)*, L 81, 20.3.2008, pp. 71-72.;
- Директива 2013/58/EU Европског парламента и Савета од 11. децембра 2013. године о изменама Директиве 2009/138/ЕС (Солвентност II) у односу на датум њеног преношења у национална законодавства и датум примене, као и датум престанка примене одређених Директива

(Солвентност I) – *Directives 2013/58/EU of the European Parliament and of the Council of the 11 December 2013 amending Directive 2009/138/EC (Solvency II) as regards the date for its transposition and the date of its application, and the date of repeal of certain Directives (Solvency I)*, *Official Journal of the European Union (OJ)*, L. 341, 18.12.2013. pp. 1-3;

- Директива 2009/138/ЕС Европског парламента и Савета од 25. новембра 2009. године о оснивању и обављању делатности осигурања (Солвентност II) – *Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council of the 25 November 2009 on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II)*, *Official Journal of the European Union (OJ)*, L 335, 17.12.2009, pp. 1-155.
- Kyriaki Nousia, “Политика ЕУ у области права осигурања и реосигурања и могућност хармонизације: стварност или фикција”, *Ревија за право осигурања*, бр. 3/2010, стр. 20-33;
- Закон о осигурању РС, *Службени гласник РС*, бр. 55/04, 70/04, 61/05, 85/05, 101/07, 63/2009, 107/2009, 99/2011 и 119/2012.

VI) ЗНАЧАЈ ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

Закон о осигурању у чл. 2. регулише делатност осигурања коју чине послови осигурања, саосигурања, реосигурања и послови непосредно повезани са пословима осигурања. Истим чланом у ст. 4. наведено је шта се сматра пословима реосигурања (закључивање и извршавање уговора о реосигурању осигураног вишка ризика изнад самопридржаја једног друштва за осигурање код другог друштва за осигурање које је добило дозволу за обављање послова реосигурања). Друштво за осигурање дужно је да осигура обавезе из уговора о осигурању изнад самопридржаја (то је износ уговором преузетих ризика који друштво задржава увек у сопственом покрићу и који може покрити сопственим средствима) код друштва за реосигурање, а друштво за реосигурање дужно је да део ризика који не може покрити својим средствима или реосигурањем у земљи, реосигура у иностранству (с тим што ова обавеза престаје да важи по истеку 5 година од приступања Републике Србије Светској трговинској организацији). Даље, исти закон у чл. 27. предвиђа да једно акционарско друштво за осигурање може обављати само послове једне врсте осигурања у оквиру исте групе осигурања или само послове реосигурања, а у чл. 28. висину основног капитала акционарског друштва. Регулисано је и квалификовано учешће једног лица у другом, које представља такво

учешће у коме је једно лице посредно или непосредно ималац акција одн. других права на основу којих стиче више од 10% учешћа у капиталу или у праву гласа другог лица. Такође, прописана је забрана узајамног учешћа у капиталу или праву гласа између акционарског друштва за осигурање, акционарског друштва за реосигурање, друштва за посредовање, друштва за заступање у осигурању и агенције за пружање других услуга у осигурању. Закон регулише захтев одн. потребну документацију која треба да се поднесе уз захтев и поступак добијања дозволе за обављање послова реосигурања, с тим што предвиђа да се на издавање дозволе за обављање послова реосигурања сходно примењују одредбе закона које се односе на издавање дозволе за обављање послова осигурања. Даље, предвиђен је рок за издавање дозволе, као и разлози за одбијање захтева (уколико нису поднети сви тражени документи и докази, уколико не постоји сагласност за квалификовано учешће, уколико не постоје докази о квалификационој структури чланова управе одн. надзорног одбора и сл.), те престанак важења дозволе. Народна банка Србије такође даје сагласност на акте и радње прописане овим законом (између осталих даје сагласност за стицање квалификованог учешћа у друштву, сагласност на предлог одлуке о избору чланова управе одн. надзорног одбора и сл.). У односу на надзор Закон о осигурању предвиђа у чл. 18. и 142. да надзор над обављањем делатности осигурања (а сходно чл. 2. ст. 1. Закона делатност осигурања чине послови осигурања, саосигурања, реосигурања, као и послови непосредно повезани са пословима осигурања) обавља Народна банка Србије првенствено у циљу заштите интереса осигураника и других корисника осигурања. Када се говори о субјектима надзора у чл. 148. ст. 1. наводи се да Народна банка Србије врши надзор над пословањем друштва за осигурање, друштва за посредовање и друштва за заступање одн. заступника у осигурању, агенције за пружање других услуга у осигурању, предузећа и других правних лица која имају посебно организован део за пружање других услуга у осигурању и правних лица која послове посредовања и заступања обављају на основу посебног закона. У ст. 2. чл. 148. Предвиђено је да Народна банка Србије може да изврши надзор над правним лицима која су повезана са лицима наведеним у ст. 1. овог члана и да оствари увид у пословне књиге свих учесника у послу који је предмет надзора, ако је то потребно ради вршења надзора над друштвом за осигурање. У вршењу надзора Народна банка Србије овлашћена је да наложи следеће мере: мере за отклањање незаконитости и неправилности, мере због непоступања у складу са правилима о управљању ризиком, пренос портфеља осигурања на друго друштво за осигурање, преузимање

контроле над пословањем друштва, одузимање дозволе за све или поједине послове осигурања за које је издата дозвола привремене мере и предложи мере према члановима управе, надзорног одбора, лицима са посебним овлашћењима и квалификованим имаоцима. Народна банка Србије такође сарађује са надзорним и другим органима у земљи и иностранству и са међународним организацијама.

Такође, овај закон регулисао је и обавезу постојећих друштава за осигурање која су имала дозволу за обављање и послова реосигурања да разграниче послове осигурања и реосигурања до 31. децембра 2009. године, те да поднесу доказ о разграничењу надзорном органу – Народној банци Србије. Посматрајући одредбе нашег Закона о осигурању у односу на регулисање одобрења за обављање послова реосигурања и надзора над обављањем послова реосигурања, може се рећи да се наше законодавство постепено приближава праву Европске уније у тој области, тако да решења из поменуте Директиве могу да утичу на даље унапређење нашег законодавства. Посебно је значајно што је у нашем праву извршено разграничење послова осигурања и послова реосигурања.